

19 Μαρτίου, 1993

[ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΣ ΣΙΑΜΠΟΥΡΤΗΣ,

Αιτητής,

v.

ΑΡΧΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΚΥΠΡΟΥ (ΑΡ. 1),

Καθ' ης η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 556/91)

Διοικητικό Όργανο — Συλλογικά Όργανα — Αποφάσεις διά ψηφοφορίας — Πλειοψηφία των παρόντων που αποτελούν απαρτία — Πλειοψηφία: απαιτούνται οι μισές ψήφοι των παρόντων συν μίας — Αποχή θεωρείται αρνητική ψήφος.

5

Ο περί Αναπτύξεως Ηλεκτρισμού Νόμος, Κεφ. 171 — Άρθρο 8(5) όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 4 του Νόμου 24/63 — Απόφαση λαμβάνεται με πλειοψηφία — Σε περίπτωση ισοψηφίας ο προεδρεύων έχει νικώσα ψήφο — Με παρόντα οκτώ μέλη δεν υπάρχει απόφαση πλειοψηφίας, εφόσον τα τέσσερα ψηφίσουν υπέρ, τα τρία κατά και υπάρχει μια αποχή — Αποχή θεωρείται αρνητική ψήφος — Μη αναφορά στα πρακτικά στην ψήφο του Προέδρου — Μη ύπαρξη έγκυρης απόφασης.

10

Στην παρούσα προσφυγή τέθηκε από τον δικηγόρο του αιτητή εισήγηση πάνω σε σοβαρό νομικό ζήτημα που έκρινε το αποτέλεσμα της προσφυγής. Ο δικηγόρος του αιτητή συγκεκριμένα, εισηγήθηκε πως το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας του Συμβουλίου της καθ' ης η αίτηση Αρχής δεν κατέληξε σε οποιοδήποτε έγκυρη απόφαση γιατί, με παρόντα οκτώ μέλη και 4 ψήφους υπέρ της προαγωγής του ενδιαφερόμενου μέρους και 3 ψήφους κατά και μίας αποχής, δεν υπήρξε πλειοψηφία υπέρ της πρότασης προαγωγής του ενδιαφερομένου μέρους.

15

20

Το Ανώτατο Δικαστήριο ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση, αποφάσισε ότι:

25

Η επίλυση του ζητήματος καθιστά αναγκαία την αναφορά στις σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις. Το Άρθρο 8 του περί Αναπτύξεως Ηλεκτρισμού Νόμου, Κεφ. 171, όπως ισχύει σήμερα μετά την αντικατάσταση από το Άρθρο 4 του τροποποιητικού Νόμου 24/63, έχει ως εξής:

5

4. Το Άρθρον 8 του βασικού Νόμου διά του παρόντος καταργείται και αντικαθίσταται διά του ακολούθου άρθρου:

.....

10

8. (5) Αι αποφάσεις εφ' απάντων των εις τας συνεδρίας προκυπτόντων ζητημάτων ή αναφουομένων θεμάτων λαμβάνονται δια πλειοψηφίας. Εν περιπτώσει ισοψηφίας ο προεδρεύων της συνεδρίας κέκτηται δευτέραν ή νικώσαν ψήφον πλέον της ίδιας αυτού ψήφου.

15

Απόφαση πάνω σε οποιοδήποτε ζήτημα λαμβάνεται με πλειοψηφία. Σε περίπτωση δε ισοψηφίας ο προεδρεύων έχει δεύτερη ή νικώσα ψήφο. Πλειοψηφία, όπως είναι γνωστό, δημιουργείται με τη συμφωνία αναφορικά με το αναφουόμενο ζήτημα, του αμέσως μεγαλύτερου ακέραιου αριθμού του ημίσεως των παρόντων, και που αποτελούν απαρτία, μελών του αποφασίζοντος οργάνου. Στην υπό εξέταση υπόθεση και σύμφωνα με τις πιο πάνω πρόνοιες του Νόμου εφόσον τα παρόντα μέλη ήσαν 8, απαιτείτο η συμφωνία 5 από αυτά, ή 4 συμπεριλαμβανομένου στη διαζευκτική αυτή περίπτωση του προέδρου, ο οποίος θα είχε δεύτερη ή νικώσα ψήφο.

20

25

Αναφορικά με το είδος και αποτέλεσμα της ψήφου αποχής στην Ελλάδα, το ζήτημα είναι νομολογιακά ξεκάθαρο. Από το σύγγραμμα του Στασινοπούλου Δίκαιον των Διοικητικών Πράξεων, σελ. 205 διαβάζουμε τα εξής:

30

“Σιγώντος του νόμου, δέον να δεχθώμεν ότι η απόλυτος πλειοψηφία των παρόντων και ουχί του συνόλου των μελών εγκύρως αποφασίζει, οι δε αρνηθέντες ψήφον θεωρούνται ως καταψηφίσαντες.”

35

Τα ίδια αναφέρει και ο Π. Δαγτόγλου στο σύγγραμμα του Γενικό Διοικητικό Δίκαιο στη σελίδα 350, παράγραφος 964.

“Αποχές και λευκές ψήφοι υπολογίζονται κατά κανόνα ως αρνητικές ψήφοι, ενώ άκυρες ψήφοι δεν υπολογίζονται.”

40

Στην υπό συζήτηση υπόθεση στην απόφαση της Αρχής αναφέρεται πως η προαγωγή του ενδιαφερομένου μέρους έγινε με 4 ψήφους υπέρ 3 εναντίον και μιας αποχής. Τα ονόματα των μελών που ψήφι-

σαν υπέρ ή κατά της πρότασης δεν καταγράφονται. Είναι επομένως άγνωστο αν ο πρόεδρος, που εδικαιούτο δυο ψήφους, εψήφισε υπέρ ή κατά της προαγωγής. Ενόψει της νομικής συζήτησης, η πρόταση για προαγωγή του ενδιαφερομένου μέρους δεν υποστηρίχτηκε από τη πλειοψηφία των παρόντων 8 μελών γιατί έλαβε μόνο 4 ψήφους.

5

Η προσφυγή επιτυγχάνει με £100 έξοδα.

Προσφυγή.

10

Προσφυγή εναντίον της απόφασης της καθής η αίτηση με την οποία προάχθηκε το ενδιαφερόμενο μέρος στη θέση του Ανώτερου Τεχνίτη/Βοηθού Επιστάτη στις 19.3.91.

15

Αρ. Γεωργίου, για τον Αιτητή.

Κ. Στιβαρού, για την Καθ' ης η αίτηση.

Cur. adv. vult.

20

ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ.: Ο αιτητής προσβάλλει την προαγωγή του ενδιαφερομένου μέρους στη θέση του Ανώτερου Τεχνίτη/Βοηθού Επιστάτη που έγινε από το Συμβούλιο της καθ' ης η αίτηση Αρχής στις 19.3.91 με τον ισχυρισμό ότι υπερέχει έκδηλα από αυτόν, και επομένως εδικαιούτο της θέσης. Δε θα εκφράσω οποιαδήποτε άποψη πάνω σ' αυτό το ζήτημα, ενόψει του ακυρωτικού αποτελέσματος στην προσφυγή, γιατί αποδέχομαι εισήγηση του δικηγόρου του αιτητή πάνω σε ένα σοβαρό νομικό σημείο, που το συζητώ αμέσως.

25

30

Η επίδικη απόφαση ελήφθη από το Συμβούλιο, στο οποίο παρίσταντο οκτώ μέλη, με 4 ψήφους υπέρ της προαγωγής του ενδιαφερομένου μέρους 3 εναντίον και μιας αποχής. Ο δικηγόρος του αιτητή εισηγείται πως το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας δεν καταλήγει σε οποιαδήποτε έγκυρη απόφαση γιατί δεν υπήρξε πλειοψηφία υπέρ της πρότασης προαγωγής του ενδιαφερομένου μέρους. Η δικηγόρος της Αρχής απαντώντας προτείνει πως υπήρξε πλειοψηφία, γιατί η αποχή από την ψηφοφορία ενός μέλους του Συμβουλίου καθιστά τον αριθμό των ψήφων υπέρ της πρότασης 4 προς 3. Και αυτό γιατί η αποχή δεν μετρά ως ψήφος είτε υπέρ ή κατά της πρότασης.

35

40

Η επίλυση του ζητήματος καθιστά αναγκαία την αναφορά

στις σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις. Το άρθρο 8 του περί Ανα-
πτύξεως Ηλεκτρισμού Νόμου, Κεφ. 171, όπως ισχύει σήμερα με-
τά την αντικατάσταση από το άρθρο 4 του τροποποιητικού Νό-
μου, 24/63, έχει ως εξής:

5

4. Το άρθρον 8 του βασικού Νόμου διά του παρόντος κα-
ταργείται και αντικαθίσταται δια του ακολούθου άρθρου:

10

8.-(1) Ο Πρόεδρος ή, εν περιπτώσει απουσίας αυτού, ο Αντι-
πρόεδρος συγκαλεί τα μέλη της Αρχής εις συνεδρίαν οσάκις
τούτο είναι αναγκαίον· τη υποβολή δε εγγράφου αιτήσεως
υπογραφομένης υπό τριών τουλάχιστον μελών ούτος οφείλει
όπως εντός τριών ημερών από της λήψεως της αιτήσεως κα-
λέση τα μέλη της Αρχής εις συνεδρίαν συγκαληθησομένην
εντός δέκα ημερών από της λήψεως της αιτήσεως.

15

(2) Εάν ο Πρόεδρος ή, αναλόγως της περιπτώσεως, ο Αντι-
πρόεδρος δεν συγκαλέση συνεδρίαν συμφώνως τω προηγου-
μένω εδαφίω, τρία εκ των μελών δύνανται να συγκαλέσωσι
τον Πρόεδρον, τον Αντιπρόεδρον και τα μέλη εις συνεδρίαν
δι' εγγράφου ειδοποιήσεως υπογραφομένης υπ' αυτών.

20

(3) Τέσσαρα των παρόντων μελών μετά του προεδρεύοντος
της συνεδρίας συνιστώσιν απαρτίαν δια την διεξαγωγήν οι-
ασδήποτε εργασίας.

25

(4) Ο Πρόεδρος, ή, εν περιπτώσει απουσίας αυτού, ο Αντιπρόε-
δρος, προεδρεύει των τοιούτων συνεδριών. Έν περιπτώσει
απουσίας του Προέδρου και Αντιπρόεδρου τα παρόντα μέλη δύ-
ναι να εκλέξωσιν εξ αυτών τον προεδρεύοντα της συνεδρίας.

30

(5) Αι αποφάσεις εφ' απάντων των εις τας συνεδρίας προκύ-
πτόντων ζητημάτων ή αναφυομένων θεμάτων λαμβάνονται
δια πλειοψηφίας. Εν περιπτώσει ισοψηφίας ο προεδρεύων
της συνεδρίας κέκτηται δευτέραν ή νικώσαν ψήφον πλέον της
ιδίας αυτού ψήφου."

35

Οι διατάξεις του εδαφίου 5, του Νόμου, που υπογραμμίζω,
είναι σαφείς. Απόφαση πάνω σε οποιοδήποτε ζήτημα λαμβάνε-
ται με πλειοψηφία. Σε περίπτωση δε ισοψηφίας ο προεδρεύων
έχει δεύτερη ή νικώσα ψήφο. Πλειοψηφία, όπως είναι γνωστό,
δημιουργείται με τη συμφωνία αναφορικά με το αναφεύμενο ζή-
τημα, του αμέσως μεγαλύτερου ακέραιου αριθμού του ημίσεως
των παρόντων, και που αποτελούν απαρτία, μελών του αποφα-

40

σίζοντος οργάνου. Στην υπό εξέταση υπόθεση και σύμφωνα με τις πιο πάνω πρόνοιες του Νόμου εφόσον τα παρόντα μέλη ήσαν 8, απαιτείτο η συμφωνία 5 από αυτά, ή 4 συμπεριλαμβανομένου στη διαζευκτική αυτή περίπτωση του προέδρου, ο οποίος θα είχε δεύτερη ή νικώσα ψήφο.

5

Η δικηγόρος της Αρχής, για να προωθήσει την εισήγηση της, αναφέρεται στον Κανόνα 3.1 των Κανόνων που ρυθμίζουν τη διαδικασία των συνεδριάσεων της Αρχής, που θεσπίστηκαν δυνάμει των εξουσιών που παρέχονται από το άρθρο 9 του Νόμου, και ισχυρίζεται πως η αποχή δεν μετρά είτε υπέρ ή κατά της προτάσεως που συζητείται. Ο Κανόνας 3 έχει ως εξής:

10

3.1 Η ψηφοφορία στις συνεδριάσεις της Αρχής θα γίνεται με ανάταση των χεριών. Εκτός όπου χρειάζεται ειδική πλειοψηφία οι αποφάσεις θα λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία των Μελών που παρίστανται και ψηφίζουν. Σε περίπτωση ισοψηφίας, ο Πρόεδρος θα έχει δεύτερη ή νικώσα ψήφο."

15

Η επιχειρηματολογία της δικηγόρου της Αρχής επικεντρώνεται στη φράση "που παρίστανται και ψηφίζουν", για να εισηγηθεί πως όταν ένα μέλος απέχει από τη ψηφοφορία αυτό σημαίνει πως δεν ψηφίζει και κατά συνέπεια η αποχή του δε μετρά.

20

Δε συμφωνώ ότι η επίμαχη φράση έχει την έννοια που της προσδίδει η δικηγόρος της Αρχής. Η άποψή μου είναι πως η λέξη "παρίστανται", που προστίθεται στον Κανόνα 3, είναι αδόκιμη και κακό δάνειο από διατάξεις νόμων ή άρθρα καταστατικών δημοσίας ή ιδιωτικής εταιρείας ή συνδέσμων και οργανώσεων που κάμνουν ειδικές πρόνοιες για διαφοροποίηση μεταξύ μελών τους που έχουν δικαίωμα ψήφου και άλλων που μετέχουν μεν υπό κάποια ιδιότητα στις διαδικασίες λήψεως αποφάσεων αλλά δεν έχουν δικαίωμα ψήφου. Η φράση δηλαδή "παρίστανται και ψηφίζουν", ή "παρόντων και ψηφιζόντων" κατά το συνηθέστερον, υποδηλώνει δύο συνυπάρχουσες ιδιότητες του ίδιου μέλους, την παρουσία και το δικαίωμα ψήφου.

25

30

35

Διαφορετική ερμηνεία του Κανόνα 3.1 θα τον καθιστούσε ultra vires του άρθρου 8 του Νόμου, που παραθέτω πιο πάνω, γιατί, όπως έχω ήδη αναφέρει, σύμφωνα με το εδάφιο 5 όλες οι αποφάσεις πάνω στα προκείμενα ή αναφερόμενα θέματα λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών, εφόσον ο αριθμός τους αποτελεί την απαρτία που ορίζει ο Νόμος.

40

Αναφορικά με το είδος και αποτέλεσμα της ψήφου αποχής στην Ελλάδα, το ζήτημα είναι νομολογιακά ξεκάθαρο. Από το σύγγραμμα του Στασινοπούλου Δίκαιον των Διοικητικών Πράξεων, σελ.205, διαβάζομε τα εξής:

5

"δ) Η διά την απόφασιν απαιτούμενη πλειοψηφία. Νομίμως συγκροτηθέντος κατά τα άνω του οργάνου 1) διά του διορισμού απάντων των μελών, 2) διά της προσκλήσεως αυτών και 3) διά της παρουσίας των αποτελούντων την απαρτίαν, η έννομος λειτουργία του οργάνου εισέρχεται εις τέταρτον στάδιον, το της απαιτουμένης διά την λήψιν αποφάσεως και κατάρτισιν της πράξεως συγκαταθέσεως των μελών. Οι νόμοι ορίζουν συνήθως τον αριθμόν εκ των παρόντων μελών, ων η συγκατάθεσις είναι αναγκαία διά την λήψιν αποφάσεως. Σιγώντος του νόμου, δέον να δεχθώμεν ότι η απόλυτος πλειοψηφία των παρόντων και ουχί του συνόλου των μελών εγκύρως αποφασίζει, οι δε αονηθέντες ψήφον θεωρούνται ως καταψηφίσαντες."

10

15

20

Τα ίδια αναφέρει και ο Π.Δαγτόγλου στο σύγγραμμα του Γενικό Διοικητικό Δίκαιο στη σελίδα 350, παράγραφος 964.

25

30

"Η πλειοψηφία μπορεί να υπολογιστεί επί τη βάσει των κατά την ψηφοφορία παρόντων και μη κωλυόμενων μελών (αυτό αποτελεί τον κανόνα) ή του νόμιμου αριθμού των μελών. Αποχές και λευκές ψήφοι υπολογίζονται κατά κανόνα ως αρνητικές ψήφοι, ενώ άκυρες ψήφοι (που είναι δυνατές επί μυστικής ψηφοφορίας) δεν υπολογίζονται. Επί ισοψηφίας, ο νόμος προβλέπει συχνά ότι επικρατεί η ψήφος του προέδρου. Επί σιωπής του νόμου όμως το Συμβούλιο της Επικρατείας δεν δέχεται την σωστή αυτή, παλαιά και διεθνή λύση."

35

Οι απόψεις και των δύο συγγραφέων βασίζονται σε αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας της Ελλάδος στις οποίες και παραπέμπουν.

40

Στην υπό συζήτηση υπόθεση στην απόφαση της Αρχής αναφέρεται πως η προαγωγή του ενδιαφερομένου μέρους έγινε με 4 ψήφους υπέρ 3 εναντίον και μιας αποχής. Τα ονόματα των μελών που ψήφισαν υπέρ ή κατά της πρότασης δεν καταγράφονται. Είναι επομένως άγνωστο αν ο πρόεδρος, που εδικοιούτο δυο ψήφους, εψήφισε υπέρ ή κατά της προαγωγής. Ενόψει της νομικής συζήτησης, που κάμνω πιο πάνω, η πρόταση για προα-

γωγή του ενδιαφερομένου μέρους δεν υποστηρίχτηκε από τη πλειοψηφία των παρόντων 8 μελών γιατί έλαβε μόνο 4 ψήφους.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να αναφέρω πως η δικηγόρος της Αρχής με παρέπεμψε σε πρόσφατη απόφαση συναδέλφου δικαστή, πάνω στο ίδιο ακριβώς νομικό ζήτημα, όπου εξεφράσθη αντίθετη άποψη. Και αυτή είναι βέβαια σεβαστή, αλλά η δική μου νομική προσέγγιση διαφέρει. Η προσφυγή επιτυγχάνει και η επίδικη απόφαση ακυρώνεται με £100 έξοδα υπέρ του αιτητή.

5

10

*Η προσφυγή επιτυγχάνει με
£100,- έξοδα υπέρ του αιτητή.*